

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 633/2013-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a zo sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti VP. s. r. o., B., zastúpenej advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, L. Novomeského 25, Pezinok, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti VP. s. r. o. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Spoločnosti VP. s. r. o. finančné zadosťučinenie nepriznáva.

4. Spoločnosti VP. s. r. o. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet jej advokátky JUDr. Emílie Korčekovej, L. Novomeského 25, Pezinok, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 633/2013-16 z 24. októbra 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti VP. s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008.

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že na strane žalobcu je účastníkom označeného súdneho konania vedeného na okresnom súde, v ktorom sa domáha od Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, zaplata sumy 13 278 429,87 Sk (440 763,12 €) z titulu náhrady škody. K priebehu konania, ktoré začalo podaním jej žaloby 15. októbra 2008, uviedla, že po dvoch rokoch nečinnosti podala 8. novembra 2010 sťažnosť na prietahy v konaní k rukám predsedníčky okresného súdu. Táto sťažnosť bola vyhodnotená ako dôvodná a predsedníčka okresného súdu v odpovedi z 15. novembra 2010 uviedla, že predmetné konanie je poznačené prietahmi, a preto ho bude ďalej priebežne sledovať tak, aby k zbytočným prietahom v konaní zo strany

okresného súdu ďalej nedochádzalo. V ďalšom sťažovateľka poukázala na postup súdu a účastníkov v konaní, zvýraznila podľa jej názoru šikanózný a účelový návrh žalovanej na zloženie preddavku na trovy konania, dvojínštančné rozhodovanie o tomto návrhu, odročovanie pojednávanií bez splnenia zákonných podmienok na takýto postup, ako aj na iné, podľa jej názoru rozhodujúce skutočnosti.

3. Vo vzťahu k jednotlivým kritériám, na ktoré ústavný súd prihliada pri posudzovaní porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sťažovateľka uviedla:

„Namietaným nekonaním poznamenaným viac ako 4 rokov, 8 mesiacov, porušením ust. §-u 6 O.s.p. a procesné neefektívnymi ad hoc úkonmi porušovateľ vedome a neprípustne predĺžil stav neistoty sťažovateľa o výsledok kompenzačného konania, ktoré nebyť zjavnej pasivity porušovateľa už nielenže mohlo, ale aj malo byť dávno právoplatne ukončené. A to max. do jedného roka od podania žaloby na Okresnom súde Bratislava I.

Sťažovateľ vníma pasivitu a neefektívne, zmätočné konanie porušovateľa ako odmietnutie spravodlivosti súdneho konania.

Konanie v danej veci nie je zložitú po skutkovej a právnej stránke. Nesprávny úradný postup exekútora voči sťažovateľovi za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. bol ustálený z podnetu Ministra spravodlivosti SR v disciplinárnom konaní voči exekútorovi orgánom SKE (rozhodnutie DK č. 20/2006).

Vec má pre sťažovateľa mimoriadny význam. Tento stav neistoty a bezmocnosti sťažovateľa o výsledok kompenzačného konania na Okresnom súde Bratislava I aj naďalej v čase podania ústavnej sťažnosti trvá.

Na prietahoch a neefektívnom konaní súdu sa sťažovateľ nepodielal, dôkazom sú priložené listinné dôkazy, ako aj spisový materiál Okresného súdu Bratislava I (tzv. prázdny spis).

Sťažovateľ od počiatku mal a má iba záujem na zákonnom a spravodlivom rozhodnutí súdu v predmetnej kompenzačnej veci v primeranej lehote, čo porušovateľ zjavne naďalej neprípustne ignoruje. Navyše konaním odporkyne - Slovenskej republiky - došlo účelovým zneužitím procesného práva k predĺženiu neistoty sťažovateľa o 1 rok a ½ roka.“

4. V petite sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v označenom konaní porušené boli. Ďalej žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu ďalej konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 € a náhradu trov konania v sume 269,58 €.

II.

5. Ústavný súd vyzval okresný súd, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadril, oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní, a zaslal ústavnému súdu kompletný spisový materiál. Okresný súd v liste doručenom 10. marca 2014 po rekapitulácii dôvodov sťažnosti poukázal na priebeh konania, pričom sa stotožnil s názorom sťažovateľky, že od podania žaloby 15. októbra 2008 do 10. januára 2011 bolo konanie poznačené prietáhmi, v nasledujúcom období však okresný súd konal priebežne. Predsedníčka okresného súdu v ďalšom poukázala na úkony, ktoré okresný súd vo veci vykonal (rozhodovanie o návrhu žalovanej na zloženie preddavku na trovy konania, rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty), ale aj na pojednávania, ktoré museli byť odročené z dôvodov na strane sťažovateľky (12. septembra 2011, 25. januára 2012, 16. januára 2013). Na záver vyjadrenia okresný súd uviedol:

„Prosím ústavný súd, aby prihliadol na skutočnosť, že celkovú dĺžku konania ovplyvnilo správanie sťažovateľky, ktorá opätovne žiadala o odročenie vytýčených pojednávanií (za čo jej súd uložil aj poriadkovú pokutu), ako aj na skutočnosť, že spis sa v období od 30.7.2012 do 11.9.2012 a od 22.2.2013 do 15.4.2013 nachádzal na Krajskom súde v Bratislave.“

Okresný súd zároveň uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

6. Na výzvu ústavného súdu k vhodnosti ústneho pojednávania právna zástupkyňa sťažovateľky v prípise doručenom 24. januára 2014 uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

7. Po posúdení obsahu súdneho spisu v právnej veci sťažovateľky, sťažnosti a vyjadrenia k nej dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť je čiastočne dôvodná.

III.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

9. Účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vymedzil ústavný súd vo svojej skoršej judikatúre tak, že „Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota.“ (II. ÚS 26/95). Je však prirodzené a ústavný súd to už vo svojej judikatúre zdôraznil, že každé namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, pričom tri základné kritériá sú zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (napr. I. ÚS 3/00 alebo I. ÚS 7/02). Medzi kritériá, na ktoré ústavný súd tiež prihliada pri svojom rozhodovaní patrí aj predmet sporu v posudzovanom konaní a význam konania pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02 alebo II. ÚS 32/02).

10. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo základom skúmania ústavného súdu, či postupom okresného súdu v predmetnom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z obsahu súdneho spisu v zhode s vyjadrením predsedníčky okresného súdu vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

- 15. októbra 2008 bola podaná žaloba sťažovateľky,
- 28. októbra 2008 okresný súd uznesením uložil sťažovateľke, aby opravila a doplnila žalobu,
- 2. decembra 2008 bolo doručené opravené podanie – žaloba sťažovateľky,
- 19. decembra 2008 okresný súd uznesením vyzval žalovanú, aby sa vyjadrila k žalobe,
- 29. mája 2009 doručené okresnému súdu vyjadrenie žalovanej,
- 11. marca 2010 prvá zmena zákonného sudcu,
- 9. augusta 2010 druhá zmena zákonného sudcu, spis pridelený opäť novej zákonnej sudkyni,
- 5. novembra 2010 bol nariadený termín pojednávania na 10. január 2011,

- 10. januára 2011 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky označené ako doplnenie podania spolu s listinnými dôkazmi,
- 10. januára 2011 meritórne pojednávanie za účasti účastníkov, odročené na 18. apríl 2011 pre účely vykonania navrhnutých dôkazov a oboznámenia sa s podaním sťažovateľky z toho istého dňa,
 - 18. apríla 2011 meritórne pojednávanie za účasti účastníkov, odročené na 12. september 2011 pre účely vykonania ďalších dôkazov,
 - 12. septembra 2011 pojednávanie odročené z dôvodu ospravedlnenej neúčasti sťažovateľky pre práceneschopnosť konateľa,
 - 25. januára 2012 pojednávanie odročené na žiadosť sťažovateľky z dôvodu kolízie s výsluchom jej konateľa na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Nové Zámky,
 - 16. apríla 2012 meritórne pojednávanie bez prítomnosti sťažovateľky – jej ospravedlnenie nebolo súdom akceptované a uznesením jej bola uložená poriadková pokuta v sume 300 €. Uznesením odvolacieho súdu zo 6. septembra 2012 bolo toto uznesenie potvrdené,
 - 19. septembra 2012 meritórne pojednávanie za prítomnosti všetkých účastníkov, odročené na 16. január 2013,
 - 24. septembra 2012 doručené podanie sťažovateľky, nazvané ako žaloba (kompenzačná), ktorou sa sťažovateľka proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, domáha zaplataenia nemajetkovej ujmy v sume 3 713,62 € s príslušenstvom a trov konania,
 - 10. januára 2013 sťažovateľka požiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 16. január 2013 z dôvodu kolízie pojednávaní, okresný súd jej žiadosti vyhovel a odročil pojednávanie na 17. apríl 2013,
 - pojednávanie 17. apríla 2013 za prítomnosti všetkých účastníkov, odročené na 29. máj 2013, keďže spis po vrátení z krajského súdu bol konajúcej sudkyni predložený až v deň pojednávania,
 - 21. mája 2013 okresnému súdu doručená žiadosť žalovanej o odročenie pojednávania určeného na 29. máj 2013, okresný súd jej žiadosti vyhovel a odročil pojednávanie na 17. jún 2013,

- 17. júna 2013 pojednávanie odročené z dôvodu náhleho ochorenia dieťaťa zákonnej sudkyne,
- 7. októbra 2013 na pojednávaní bez prítomnosti sťažovateľky (sťažovateľka sa ospravedlnila, súhlasila však s konaním v jej neprítomnosti) vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd žalobu zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal,
- 7. novembra 2013 okresný súd predvolal účastníkov na pojednávanie určené na 11. december 2013 pre účely rozhodnutia dopĺňajúcim rozsudkom,
- 11. decembra 2013 pojednávanie odročené na neurčito s tým, že okresný súd (aj vzhľadom na podanú sťažnosť na ústavnom súde) zváži ďalší postup v konaní,
- 16. decembra 2013 okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľky proti rozsudku zo 7. októbra 2013.

11. Po posúdení obsahu spisu v právnej veci sťažovateľky z hľadiska základných kritérií, na ktoré sa prihliada, ústavný súd konštatuje:

Pokiaľ ide o zložitosť veci (právnú a skutkovú), ústavný súd konštatuje, že predmetná vec je bežnou občianskoprávnou vecou, ktorá za štandardných okolností nevykazuje zvýšenú náročnosť.

Pri hodnotení správania sťažovateľky ako účastníčky konania ústavný súd zistil viaceré okolnosti, ktoré boli zohľadnené v jej neprospech pri posudzovaní doterajšej dĺžky konania. Ide o opakované žiadosti o odročenie pojednávaní z rôznych dôvodov na jej strane, ako aj realizáciu procesných podaní v deň pojednávania (prípadne krátko pred ním), v dôsledku čoho sa s nimi ani súd a ani protistrana nemohli včas pred pojednávaním oboznámiť. Aj keď ústavný súd uznáva, že niektoré z uplatnených dôvodov žiadostí o odročenie pojednávaní boli relevantnými dôvodmi na ospravedlnenie jej neúčasti na pojednávaniach, nemožno však pri rozhodovaní o sťažnosti takéhoto účastníka (sťažovateľky) na prieťahy v konaní neprihliadnuť na tieto okolnosti, pokiaľ skutočne mali preukázateľný dopad na celkovú dĺžku trvania doterajšieho konania.

V postupe okresného súdu v predmetnej veci zistil ústavný súd viaceré obdobia nečinnosti, rozhodujúcou však bola zistená nečinnosť okresného súdu v období rokov 2009 a 2010, ktorú napokon potvrdila aj predsedníčka súdu. Po doručení vyjadrenia žalovanej k žalobe 29. mája 2009 totiž okresný súd vo veci neurobil žiaden úkon až do 5. novembra 2010, keď nariadil pojednávanie na 10. január 2011. Úkony okresného súdu teda v napadnutom konaní minimálne po dobu 17 mesiacov nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a článku dohovoru. V nasledujúcom období síce okresný súd vo veci priebežne konal, nič to však nemení na závere, že celková dĺžka konania (zatiaľ iba na súde prvého stupňa) presiahla päť rokov.

12. Ústavný súd preto výrokom tohto nálezu vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal okresnému súdu, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných prietahov (vec stále nie je právoplatne skončená a spis bude po vrátení z ústavného súdu v dispozícii okresného súdu).

IV.

13. Sťažovateľka v sťažnosti uplatnila aj svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 4 000 €. Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že primerané finančné zadost'učinenie ústavný súd spravidla prizná vtedy, keď následky porušenia práv sťažovateľa (zbytočné prietahy v konaní) už nemožno napraviť či odstrániť (napr. III. ÚS 17/02, I. ÚS 97/09). Ústavný súd však rozhodnutím sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie nepriznal, a to z dôvodov, že sama svojím správaním prispela k doterajšej celkovej dĺžke konania, a zároveň preto, že zo svojej rozhodovacej činnosti o podaniach sťažovateľky, resp. jej konateľa (zatiaľ vyše 60 sťažností) disponuje poznatkami, že sťažovateľka v obdobnej miere využíva svoje procesné práva v konaniach pred všeobecnými súdmi a následne podáva ústavnému súdu sťažnosti na zbytočné prietahy v týchto konaniach (porovnaj napr. I. ÚS 767/2013).

Uvedené správanie sťažovateľky vyvoláva otázku, či jej postup nenesie znaky účelovosti. Preto aj vzhľadom na zistené konkrétne okolnosti tejto veci bližšie uvedené v bodoch 10 a 11 odôvodnenia tohto nálezu dospel ústavný súd k názoru, že aj konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejedanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto neuznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie.

14. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou. Advokátka vykonala dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie). Odmena za jeden úkon právnych služieb v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov je 1/6 z výpočtového základu, ktorý je 781 €, t. j. 130,16 €, a režijný paušál 7,81 €, teda spolu 137,97 €. Odmena advokátke za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za 2 úkony právnych služieb a 2 x paušálna náhrada) predstavuje sumu 275,94 €. Keďže sťažovateľka si uplatnila trovy konania len vo výške 269,58 €, ústavný súd jej ich priznal a rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2014